

7. Sampola

Kuulutus

(merkkiääni)

Sampola

Matkaaja

Onpa kaunis vanha rakennus ja taitaakin olla yli 100-vuotias, vuonna 1910 valmistunut Heikki Tiitolan suunnittelema nuorisoseurantalo Sampola. Varsinainen nuorisoseura perustettiin jo aikaisemmin, vuonna 1904. Rakennuksen vihkiäisiä juhlittiin kaksi päivää. Ensin lauantaina talkooväki ja seuran jäsenet viettivät iltaa ja varsinaiset vihkiäiset järjestettiin seuraavana päivänä. Sunnuntaina juhlissa pidettiin puheita, lausuttiin runoja, esitettiin näytelmiä ja tanssittiin. Sampolan takana sijaisi 1900-luvun alkupuolella lisäksi nuorisoseuran juhlahenttää, jota käytettiin myös urheilukenttänä. Ensimmäisen maailmansodan aikana seuratalo toimi venäläisten kasarmina. Rakennusta käytettiin satamarataa rakentaneiden sotilaiden majoitukseen 1926 ja sotilaskäyttö jatkui vielä toisen maailmansodan aikana. Käräjiä talossa istuttiin 1930- ja 1960-luvulla. Nuorisoseura ajautui sotien jälkeen vaikeuksiin ja talo siirtyi läheisen tapettitehtaan perustaneelle tehtailija Fritjof Piholalle 1960, jonka omistuksessa rakennus toimi Toijalan kaidetehtaan tuotanto- ja varastotilana. Toijalan kaupungille tontti ja rakennukset siirtyivät 1979.

Toijalassa ja Viialassa teatteritoiminta oli vilkaista jo ennen maailmansotia, melkein joka iltamissa esitettiin näytelmiä. Toukokuussa 1917 Työväenyhdistys päätti perustaa Toijalaan työväen teatterin. Innostuneita näyttelijöitä löytyi lehti-ilmoituksen siivittämänä riittävästi ja toiminta pääsi alkamaan. Ensimmäisenä näytelmänä esitettiin Eino Leinin Lalli. Toijalan nuorisoseurankin harrastuksiin kuului erityisesti näytteleminen ja vuosien mittaan esitettiin useita näytelmiä. Nuorisoseurassa toimineet perustivat vuonna 1953 Toijalan Näyttämön.

Näyttelijä

Hei! Eikö olekin komea rakennus?

Matkaaja

Ai hei! On kyllä!

Näyttelijä

Väistätkö vähän, että pääsen ohitsesi luiskalle?

Matkaaja

Tottakai, anteeksi.

(renkaiden rahinaa)

Näyttelijä

Ei se mitään.

Matkaaja

Unohduin muistelemaan sitä, mitä olen kuullut Sampolan historiasta. Onko Sampolassakin muuten oma kummitus?

Näyttelijä

Enpä ole sellaista ainakaan itse nähnyt, mutta yksin en suostu Sampolaan pimeällä enää tulemaan. Kerran kuulin pelottavia ääniä ja todistin tuolien liikkumista tyhjässä katsomossa. Silloin tiesin, etten ole yksin täällä. Mutta kunnon kummitusjuttu pitää mielen vireänä. Monissa teattereissa vaeltaa rauhattomia sieluja, siitkö sinulle tuli mieleen Sampolan kummitus?

Matkaaja

No siitä!

Näyttelijä

Olen kuullut, että Kansallisteatterissa oviin koputellaan ja ne avautuvat itsekseen ja edesmenneen näyttelijät sekä työntekijät palaavat katselemaan harjoituksia. Porin teatterissa valot sammuvat itsekseen ja ovet kääntyvät lukkoon. Seinäjoen teatterissa piano soi ilman, että kukaan istuu sen edessä ja tavarat vaihtavat paikkaa. Jos Sampolaankin on asettunut kummitus, niin kuulen siitä mielelläni lisää! Mutta nyt täytyy kiirehtiä! Meillä on juuri näytelmäharjoitukset alkamassa. Haluatko tulla seuraamaan?

Matkaaja

Kiitos kutsusta, mutta täytyy jatkaa matkaa. Olen menossa juna-asemalle. Mukavia harjoituksia teille!

(merkkiäänä)

- lähteet: Akaa Toijala Seura, Terveiset Toijalasta Osmo Kulmalan Toijala -postikorttien kokoelmasta koottu kirja (2006)
- Favorin Martti, Akaan historia kolmas osa 1914-1976 (2008)
- Korkeamäki Esko, Työväen alkutaival Akaassa (1986)
- Kupiainen-Ämmälä Virpi, Huhuu! Täällä asuu kummitus! – Seinäjoen tunnetuin aave on nuorisotalon eli vanhan teatterin lämpiöön kuollut näyttelijä, artikkeli kaupunkilehti Epari (2023)
- Marjamäki Tuomas, Kuolleiden näyttelijöiden seura: Kansallisteatterin suuren näyttämön parvella on nähty omituista väkeä, artikkeli Apu lehdessä (2022)
- Ojanen Soila, Teatterin kummitus lukitsee ovia ja näyttäytyy ilman päätä, artikkeli Ylen verkkosivustolla (2014)
- Toijalan rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema selvitys (2009)